

objektivně bude zjištěn poměr odpovídající svěření podle § 183 tr. zák., musela býti obzvláště i po subjektivní stránce věnována zvláštní pozornost, je na bíledni; nestačí uvést v rozsudku, že s byl obžalovaný vědom hmotné protiprávnosti svého jednání, nýbrž bylo tento výrok náležitě odůvodniti; a co se týče úvahy o jakési »reservatio mentalis« na straně obžalovaného, pokud neprojevil k svému zaměstnanci vůli na venek, že chce půjčku, spočívá tento výrok právě na mylném předpokladu shora vytčeném, jakoby byl již prohlášením, že se dává hoto-
vost jako »kauce«, založen poměr »svěření«. Bylo proto zmateční stížnosti obžalovaného vyhověti a za předpokladu § 5 novely k tr. ř. uznati, jak se stalo.

Čís. 3156.

Ochrana republiky, zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

K zákonnému pojmu »spolčení se« ve smyslu třetího odstavce čís. 2 § 6 zákona s tlačí již vzájemná dohoda pachatelů o sobě, bez rozdílu, zda bylo ať zároveň s dohodou ať později z toho, k čemu dohoda směřovala, něco skutečně vykonáno či nikoliv. Spolčení se jest uskutečněno (nejen pacháno, nýbrž zároveň již i dokonáno), jakmile se dvě nebo více osob buď výslovně smluví nebo jinak sjednotí (dohodne) na společném plánu za účely tamtéž naznačenými.

Nejen ten kdo se (za účely v onom ustanovení zákona naznačenými) s jinými spolčí (obráť se naň s úmyslem směřujícím ke zradě k tomu cíli, by s ním vešel ve spojení za účelem společné činnosti), nýbrž také ten, s nímž se někdo spolčuje, dopouští se zločinu vojenské zrady, jednal-li při tom také sám s úmyslem, nesoucím se k provedení zrady.

Zákon nezaručuje v § 27 čís. 2 beztrestnost účastníku na spolčení, který nečinil nic více než že sám upustil od podniku, nýbrž jen tomu, kdo zároveň způsobil, že od podniku bylo upuštěno vůbec (přičinil se o to, by od něho upustili také ostatní účastníci spolčení).

»Vojenským tajemstvím« je vše, co má vztah k vojenské obraně republiky a dotýká se její branné zdatnosti za války tak úzce, že jeho vyjevení cizí moci může tuto zdatnost seslabiti. Onen pojem nelze omezovati jen na vojenská tajemství v užším, technickém slova smyslu, nýbrž náleží sem i takové skutečnosti, opatření a předměty, které přímo tajeny nejsou, po případě vzhledem k povaze věci ani tajeny býti nemohou, jsou však toho rázu, že je v zájmu obrany republiky, by se o nich nedověděla cizí moc.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1928, Zm II 4/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku zemského soudu v Opavě ze dne 31. října 1927, pokud jím byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem vojenské zrady podle § 6 čís. 2 zákona na ochranu republiky ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

I. Zmateční stížnost obžalovaného Lva R-e dovolává se důvodů zmatečnosti podle čís. 4, 5, 9 a), 9 b) a 10 § 281 tr. ř.

Na dvou místech vývodů, jimiž zmateční stížnost provádí důvod zmatečnosti podle čís. 9 a) § 281 tr. ř., se praví, že podle doslovu předpisu § 6 čís. 2 odst. třetí zákona na ochranu republiky je trestným pouze ten, kdo se (za účely tamtéž naznačenými) s jiným spolčí, obrátí se na něho s úmyslem, směřujícím ke zradě, ~~ki~~ tomu cílí, by s ním vešel ve spojení za účelem společné činnosti, nikoli však ten, s nímž se byl onen spolčil. Z vývodů jako celku je však zjevno, že ani uvedenými větami neměl býti asi uplatňován názor, v oné své všeobecnosti zřejmě nesprávný, zmateční stížnost připouští naopak celkovým smyslem svých právních úvah sama, že se také ten, s nímž se někdo jiný spolčuje, dopouští zločinu vojenské zrady, ovšem jen tehdy, jednal-li při tom také sám s úmyslem, nesoucím se k provedení zrady. Zmateční stížnost namítá však dále, že k zákonnému pojmu »spolčení se« náleží také aktivní, pozitivní činnost účastníků, sdruživších se podle úmyslu, jimi již předem pojatého, v komplot, jehož cílem jest, by bylo něco přímo nebo nepřímo vyraženo cizí moci, a který spočívá na pozitivní činnosti účastníků spolčení. Zmateční stížnost je v nepravu především, pokud tvrdí, že rozsudek vůbec nezjišťuje řečený vážný úmysl stěžovatelův, a nedoličuje důvod zmatečnosti hmotněprávní podle čís. 9 a) § 281 tr. ř. způsobem, vyhovujícím předpisu § 288 čís. 3 tr. ř., ani který z ostatních důvodů zmatku, uvedených v § 281 tr. ř., dovozuje-li dále, že onen úmysl nebyl stěžovateli výsledky průvodního řízení prokázán a že byl naopak vyvrácen celým jeho pozdějším chováním, — totiž tím, že z toho, k čemu ho obžalovaný W. vyzval, nejen nic nevykonal, nýbrž mu k jeho pozdějšímu dotazu dokonce zřetelně naznačil, že nechce s věcí míti nic co činiti. Všeho věcného podkladu nejen v rozsudku, nýbrž i ve spisech postrádá její tvrzení, že rozsudek vychází z mylného právního názoru, že se zločinu vojenské zrady dopouští také ten, kdo na popud jiného ke spolčení se vejde jen na oko nebo nejsa rozhodnut, má-li s ním pracovati«. O stěžovateli ani to ani ono nejen rozsudek nic podobného nezjišťuje, nýbrž nevyšlo podle spisů najevo ani za řízení, zejména nehájl se takto nikdy ani sám stěžovatel. Naproti tomu zjišťuje rozsudek způsobem, jež zmateční stížnost s hlediska důvodu zmatku podle čís. 5 § 281 tr. ř. neprávem napadá, že stěžovatel po svém rozhovoru s W-em nejen byl srozuměn s jeho vybídnutím, by mu za odměnu vyšetřil některé věci, o jichž vyzvědění byl W. z Vratislavy požádán, nýbrž dále též, že si stěžovatel napsal zároveň poznámky, týkající se okolností, které měl vyšetřiti a které mu W. nadiktoval podle dotazníku, jež byl obdržel k vyšetření od oddělení výzvědné služby. Stěžovatelovu obhajobu, že mu nebylo známo, že se W. zabývá vyzvědačstvím, rozsudkové důvody odmítají, zjišťují naopak na základě zodpovídání se obžalovaného W-a a částečného doznání samotného stěžovatele, že stěžovatel věděl, že informace jím sjednané mají býti dodány cizí moci. Ve spojení s dalším rozsudkovým zjištěním, podle něhož si byl stěžovatel zcela dobře vědom také toho, že okolnosti, na

něž se vztahují otázky 5—9 oněch jím napsaných poznámek (dotazníku u něho později nalezeného), musí v zájmu obrany státu býti před cizí moci utajeny, opravňovaly ony skutečnosti, zjištěné rozsudkem, nalézací soud především k rozsudkovému závěru, že se oba obžalovaní dohodli na tom, že také stěžovatel vyhradí cizí moci skutečnosti, opatření a předměty rázu naznačeného v § 6 čís. 2 zákona na ochranu republiky. Jeť »spolčení se« ve smyslu třetího odstavce tohoto předpisu uskutečněno již tím, že se dvě nebo více osob buď výslovně smluví nebo jinak sjednotí na společném plánu za účely tamtéž naznačenými. Podotknouti sluší, že jak uvedeným závěrem, tak i rozsudkovým výrokem, vztahujícím se na stěžovatele, došel vnějšího výrazu pouze konečný cíl oné dohody mezi oběma obžalovanými, vyobrazení oněch skutečností, opatření a předmětů cizí moci (odst. 1. § 6 čís. 2 zákona na ochr. rep.), jehož předpokladem mělo arcí podle rozsudkového zjištění ve smyslu téže dohody býti jich vyzvědění (vyšetření) stěžovatelem (odst. 2. téhož §). Z toho, co posud uvedeno, je však zjevno, že rozsudek kromě ostatních složek subjektivní skutkové podstaty zločinu vojenské zrady, jímž byl stěžovatel uznán vinným, zjišťuje také jeho vážný úmysl, nesoucí se k provedení vojenské zrady, zmateční stížností neprávem popíraný. Zároveň bylo však týmiž skutkovými zjištěními a na ně navázanými závěry a úvahami rázu právního vysloveno, že dohoda mezi oběma obžalovanými směřovala ke společné, vzájemně se doplňující aktivní, pozitivní činnosti obou, tedy zejména i stěžovatele. Zjišťujeť rozsudek, že W. sdělil stěžovateli již za původní rozmluvy, že miní informace (sjednané stěžovatelem) odevzdati svému příteli v Německu, v rozhodovacích důvodech pak se zdůrazňuje jako zjev, nasvědčující dohodě a komplotu obou mimo jiné, že W. upomínal později stěžovatele, zda má již něco vyšetřeno. Uváží-li se, že by k založení zákonného pojmu »spolčení se« byla s hlediska nastíněného právního názoru stačila již vzájemná dohoda obou obžalovaných o sobě bez rozdílu, zda bylo ať zároveň s dohodou ať později z toho, k čemu dohoda směřovala, něco skutečně vykonáno, či nikoli, jeví se veškeré námitky, uplatňované v tom směru zmateční stížností, zejména i po stránce právní, tím bezpodstatnějšími, an rozsudek zjišťuje, že také stěžovatel již za rozmluvy, skončivší se dohodou mezi oběma, předsevzal čin, — jemuž zmateční stížnost neprávem upírá povahu aktivní, pozitivní činnosti, — tím, že si podle diktátu W-ova napsal příslušné poznámky. Tvrzení zmateční stížnosti, podle něhož nebyl řečený úmysl stěžovatelův prokázán, které jako doličování důvodu zmatečnosti hmotněprávní nepřichází vzhledem k předpisu § 288 čís. 3 tr. ř. vůbec v úvahu, neobstojí ani jako věcné uplatňování důvodu zmatku čís. 5 § 281 tr. ř., zejména snad jako výtka, že nejsou pro dotčené rozsudkové zjištění uvedeny důvody. Jde tu opět jen o nepřípustné (§ 258 tr. ř.) brojení proti soudcovskému přesvědčení, v rozsudku řádně odůvodněnému, a nejinak je tomu, pokud zmateční stížnost usuzuje na nedostatek onoho úmyslu u stěžovatele z toho, že nebylo zjištěno, že stěžovatel opravdu vyzvěděl nějaké skutečnosti, na něž se vztahují otázky napsaných jím poznámek.

V právním omylu jest však zmateční stížnost, vyslovujíc názor, že se k zákonnému pojmu »spolčení se« vyžaduje, by jeho účastník z toho, co je předmětem a cílem spolčení, také skutečně něco vykonal a přispěl tak k dosažení cíle. »Spolčení se« jako jednání zakládající skutkovou podstatu zločinu podle § 6 čís. 2 odst. třetí zákona na ochranu republiky, jest nejen pácháno, nýbrž zároveň již i dokonáno, jakmile se dvě nebo více osob spolu smluvilo, dohodlo za účely tamtéž naznačenými. Jde tu o jen z oněch zákonných předpisů, podle nichž měla býti trestem postižena již jednání, spočívající v pouhém pokusu, ještě dříve, než nastal výsledek činnosti. Kromě doslovu a smyslu uvedeného zákonného předpisu samotného nasvědčuje tomu zejména i ustanovení § 27 čís. 2 zákona na ochranu republiky, podle něhož není (pro účinnou lítost) trestným mimo jiné i účastník na spolčení k vojenské zradě, jestliže se dříve, než bylo podniknuto ještě něco jiného než spolčení, a ne proto, že spolčení bylo odhaleno, zachovává některým ze způsobů, tamtéž naznačených. Nemá proto významu ani skutečnost, podle všeobecného tvrzení zmateční stížnosti za průvodního řízení na jevo vyšlá, uvedená i obžalovaným W-em, že stěžovatel, když mu W. jednou něco později připomenul, zda má již něco pohromadě, odvětil, že mu věc připadá příliš riskantní, a zároveň prohlásil, že s celou věcí nechce nic mítí činiti. Není tudíž rozsudek zmatečným ani podle čís. 5 § 281 tr. ř. proto, že se jeho rozhodovací důvody o těchto údajích obžalovaných nezmiňují. Z týchž právních úvah je však zároveň již z části zjevno, že jest zmateční stížnost v nepravu též, pokud — dovolávajíc se důvodu zmatečnosti podle čís. 9 b) § 281 tr. ř. namítá, že stěžovateli bylo přiznati beztrestnost pro účinnou lítost ve smyslu § 27 čís. 2 zákona na ochranu republiky. Podle tohoto ustanovení není účastník na spolčení k vojenské zradě trestným, jestliže dříve, než bylo podniknuto ještě něco jiného než spolčení, a ne proto, že spolčení bylo odhaleno, buď způsobil, že bylo od podniku upuštěno, neb oznámil spolčení úřadu. Že stěžovatel učinil o věci oznámení úřadu, netvrdí ani zmateční stížnost, která jediný zjev, zjednávající stěžovateli podle jejího názoru beztrestnost pro domnělou účinnou lítost, spatřuje již v tom, že se v zápětí zachoval ve věci zcela trpně, že k ní ničím nepřispěl, nýbrž nechal dotazník ležeti v zásuvce stolu až do doby, kdy byl u něho nalezen. Zákon nezaručuje však v § 27. čís. 2 beztrestnost účastníka na spolčení, který neučinil nic více než že sám upustil od podniku, nýbrž jen tomu, kdo zároveň způsobil, že od podniku bylo upuštěno vůbec, přičinil se o to, by od něho upustili také ostatní účastníci spolčení. V tomto případě přichází arci ve směru posléz naznačeném v úvahu pouze obžalovaný W., než skutečnost, zjištěná rozsudkem, že totiž řečený později stěžovatele upomínal, zda má již něco vyšetřeno, musila ve stěžovateli vzbuditi poznání, že W. sám nejen nemíní od podniku upustiti, nýbrž hodlá v něm naopak pokračovati. Aby si stěžovatel zjednal beztrestnost pro účinnou lítost, bylo by tudíž bývalo nutno, by se vhodným způsobem přičinil o to, by od podniku upustil také W., a by byl v případě, kdyby se tato jeho snaha nebyla setkala s úspěchem, oznámil spolčení úřadu. Zmateční stížnosti, která ani netvrdí, že by se stěžovatel zachoval způsobem právě naznačeným, nelze přiznati oprávně-

nění. Důvody zmatečnosti podle čís. 10 § 281 tr. ř. nedoličuje zmatečnou stížnost způsobem, vyhovujícím zákonu, ana, vytrhujíc z obsahu dotazníku, nalezeného u stěžovatele, jedinou 7. otázku, dovozuje, že opatření Mauserových patron, jehož se dotýká řečená otázka, spadá jen pod předpis § 24 čís. 1 zákona na ochranu republiky. Byloť zmatečnou stížností vycházeti při uplatňování onoho důvodu zmatečnosti hmotněprávní ze skutkových zjištění rozsudkových jako celku, postup jí volený je s hlediska předpisu § 288 čís. 3 tr. ř. nepřipustným.

II. Zmatečnou stížnost obžalovaného Josefa N-a opírá se o důvody zmatečnosti podle čís. 9 a), 9 b) a 10 § 281 tr. ř., jako uplatňování důvodu zmatku podle čís. 9) nepřicházejí však její vývody vůbec v úvahu. Největší částí svých vývodů napadá zmatečnou stížnost rozsudkový výrok, vztahující se na stěžovatele, pokud šlo o vyzrazení skutečností, opatření a předmětů, které mají pro ochranu republiky zůstatí utajeny. Zmatečnou stížnost vyslovuje názor, že se předpis § 6 čís. 2 zákona na ochranu republiky vztahuje jen na vojenská tajemství, tedy nikoli na skutečnosti v tuzemsku snadno přístupné, veřejné a obecně známé z dotazů a polemik v Národním shromáždění a ze zpráv novinářských, o jaké prý jde vesměs též v souzeném případě. Zmatečnou stížností nelze přiznati oprávnění, neboť vykládá uvedený zákonný pojem, pokud se týče pojem vojenského tajemství příliš úzce a nesprávně. Vojenským tajemstvím je vše, co má vztah k vojenské obraně republiky a dotýká se její branné zdatnosti za války tak úzce, že jeho vyjevení cizí moci může tuto zdatnost oslabiti. Není tudíž na místě omezovati onen zákonný pojem právě jen na vojenské tajemství v užším, technickém slova smyslu, náleží sem naopak i takové skutečnosti, opatření a předměty, které přímo tajeny nejsou, po případě vzhledem k povaze věci ani tajeny býti nemohou, jsou však toho rázu, že je v zájmu obrany republiky, by se o nich nedověděla cizí moc. (Rozh. čís. 2137 sb. n. s.). Z téhož právního názoru vychází také rozsudek, v jehož rozhodovacích důvodech se výslovně praví, že pro ochranu republiky mají zůstatí utajeny též skutečnosti v tuzemsku veřejně přístupné, poněvadž jde o informace o branných prostředcích státu v té které době, pro obranu republiky je však nutno, by se o nich nedověděla cizí moc. Tento závěr a jemu předcházející skutková zjištění rozsudková jsou zbudována na posudku znalců z oboru vojenství, o němž se tvrdí ve zmatečnou stížnosti zřejmě neprávem, že je v četných bodech v rozporu jednak se skutečnostmi, jednak i sám se sebou. Jiných formálních vad nebo nedostatků ve smyslu §§ 126 (125) tr. ř. nevytýká však posudku ani zmatečnou stížnost a po této stránce shledal jej bezvadným i nalézací soud. O věcné správnosti a přesvědčivosti znaleckého posudku uvažuje však stejně jako ve příčině kteréhokoli jiného průvodního prostředku výhradně soud nalézací (§ 258 tr. ř.), výsledek takového zkoumání je zjištěním skutkovým, jemuž vzhledem k předpisu § 288 čís. 3 tr. ř. v řízení zrušovacím nelze odporovati, jímž je naopak podle téhož předpisu vázán i soud zrušovací. Bylo již dříve doloženo, že po stránce právní napadá zmatečnou stížnost onen bod rozsudku neprávem. Ostatní vývody zmatečnou stížnosti nejsou než podle §§ 258 a 288 čís. 3 tr. ř. nepřipustným brojením proti soudcovskému přesvědčení a na něm zbudovanému

závěru rozsudkovému povahy ryze skutkové, podle něhož si stěžovatel byl od počátku, jakmile se M. a obžalovaný W. začali vyptávat, dobře vědom toho, že podává informace pro cizí stát (Německo) a že jeho informace budou také vyzrazeny německým kruhům výzvědným. Zjišťují-li však rozsudek dále, že bylo stěžovateli též známo, že skutečnosti, o nichž podával oběma řečeným informace, jsou takového rázu, že mají býti v zájmu obrany republiky před cizí mocí utajeny, je zmateční stížnost v nepravu také, pokud, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti podle čis. 10 § 281 tr. ř. namítá, že stěžovatele, který prý jednal z pouhé nedbalosti, bylo správně uznati vinným jen přečinem podle § 6 čis. 4 zákona na ochranu republiky. Opravňovalať rozsudková zjištění nalézací soud k výroku, že také čin obžalovaného N-a zakládá objektivní a zejména i subjektivní skutkovou podstatu zločinu vojenské zrady podle § 6 čis. 2. odst. první téhož zákona. Bylo proto zavrhnouti obě zmateční stížnosti jako bezdůvodné a v jednotlivostech i jako po zákonu pokud se týče vůbec neprovedené.

Čís. 3157.

Ani předpis § 226 tr. ř. ani ustanovení §§ 72—74 tr. ř. nejsou ohroženy zmatečností (čis. 3 § 281 tr. ř.).

Stížnost podle § 114 tr. ř. nemá zpravidla odkladného účinku.

Ideální souběh zločinu podle § 132 tr. z. s přestupkem podle § 20 čis. 2 zák. ze dne 11. července 1922, čis. 241 sb. z. a n.; pojem »svádí«.

(Rozh. ze dne 26. dubna 1928, Zm I 24/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Táboře ze dne 29. listopadu 1927, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem svedení ke smilstvu podle § 132 tr. zák. a přestupkem vyzývání ke smilstvu podle § 20. zákona z 11. července 1922, čis. 241 sb. z. n., mimo jiné z těchto

důvodů:

Zmateční stížnost dovolává se důvodů zmatečnosti čis. 4, 5, 9 a) a 10 § 281 tr. ř. Důvod zmatku čis. 4 § 281 tr. ř. je podle zákona uplatňován pouze tehdy, je-li tvrzeno, že postup nalézacího soudu při hlavním přelíčení spočívá v některém ze směrů tamtéž blíže naznačených na porušení nebo na nesprávném použití zákona nebo zásad řízení, zabezpečujících trestní stíhání neb obhajobu obžalovaného. Nepřicházejí tudíž jako jeho doličování vůbec v úvahu vývody, jimiž se zmateční stížnost snaží dovoditi nesprávnost usnesení radní komory ze dne 26. listopadu 1927, a ze dne 28. listopadu 1927 před hlavním přelíčením. Vlastním cílem podání obžalovaného, o nichž bylo rozhodnuto řečenými usneseními, včetně jeho prohlášení, že odmítá celý krajský soud v Táboře, bylo dosíci odložení nařízeného již hlavního přelíčení pro nemoc